

Мария Болтоева адыс кылаастаах оркуола-тын бүтүрүн барап Намнаагы педагогическай училищеге үөрэнэ киирбитэ. Училище кинигэ-тин Чурапчыга оройуоннаагы Пионердар дыз-ларигэр куруунок салайааччытынан, кинизм-нит библиотечкай системага оформительнай үлэстэбитэ.

Мария 1983 сыллаахха Красноярскайдаагы художественнай институтка үөрэнэ киирэр.

Кини билигин Якутскайдаагы оро художест-веннай училищетыгар преподавателдир. Саха дыахталларыттан биир бастакынан тулуйан оҕоруу үрдүк үөрүтүн баһы-ласта, керамическай оҕоһуктара быыс-тамаларга ситиһиллэхтэн туруоруллар. Эдэр художник быһыл саас ССРС Художникта-рын союһугар чилинникс ылыһына. Биир дойдутаахтара кини бастакы персональнай быысаткатын олус сэргин, астына көрбүттэрэ. Кылаастыгар айар үлэтигэр сагаттан-сага ситиһиллэри баарабыт.

Снимокка: ССРС Художниктарын союһун сага чилинэ Мария Гуляева.

Т. Кардашевскай фотота.

1991 снл, муус устар 21 күнэ, Украина Белая Церковь куоратыгар Бүтүн Союзтаагы Х Спарта-киадаа улахан марафонига (42 км 195 м) Чурапчы быһыла Артур Феофанов 2 чаас 19 мүн. 58 сек. нэлэн сахаттан бастаһанан чөлчөкн атлетикага ССРС спордун маастарын нуор-матын толордо. Артур Феофанов чабылхай сити-һинтэ Саха сирин спордун историтыгар кыһыл кө-мүс буннаан үйэ-саас ту-хары сурулуһун.

Саха быһыла — ССРС спордун маастара! Үчүгэй наардаах дизбиһка дьыл, аны биир. Дойдулаарын буолан үөрүүбүн өссө үрдэттэ. Чөлчөкн атлетика аата эрэ «чөлчөкн», дьинигэр, чысхаан тыһымы-лаах, уһун шаһыһаах муус кырыа дойдуга төрөөбүт-үөскээбит иһинэхэ спорт бу сайынны көрү-түнэн дырыхтаныы даһа-ны, буолан барап саамай уһунуулаах сүүрүүтэ, төһө-лөөх сыраны, тулууру уонна, биллэн турар, бэйэ талбыт көрүгэр мунура суох тапталы, бөрүннүн эрэйэрин кини тыһыан этэн ситэрин да билбэтим. Оннун марахан, оннук уустук үлэ дик саныыбын мин тус бэйэм, өр нэм-кэ спордунан дыарыктам-мыт кини.

Билигин спортсменнар-быт көгүл түстүүга ССРС үтүөлээх маастарыгар тийэх үрдүк ааттары сит-синтэ буолаахтарына, чөлчөкн атлетикага спорт маастарыгар кандидат нуорматыттан өр көмгө өндөбөккө олорбуппун. Бу тиир быһыты (пси-хологическай мөһөн) бэ-лэтин күөнүнэн көгү көп-лүт быһылыгытар Артур Феофановка уруу-айхалы, бүтүүн нуруот махталын бу күн этэрбит снэрдэх. Спортка үрдүк жибини ыларга барыта талбыт курдук буолан испэт бада-һыта. Ичч даһаны уруксу ортүгэр ыла ичч кирби-тин ылык аһардаас спорт-сментан эрэ быһаачы ту-тулуга суоһун мин үгүс холобурта үчүгүйдик өй-дүүбүн.

Оро эрдэхтэнтэн таһара курдук саныыр тааһым

★ Эн чулуу спортсменнарыг, Чурапчы ★

САХАТТАН БАСТАКЫ МААСТАР

республика чемпиона, чу-луу хайыһардыт Егор Кириллин, биһ бэйэте этэ-ринтэр дьыл, «саха сирин-дээһи иһинигэр түһэрбөтөх» күөгэйэр күнүгэр аһын-тээх түбүлгэ спордугар сы-рыттаһына, ийэтэ Мария Николаевна өлөн дьини-гэр төһөргө күһэллүбүтэ. Барыта талбыт курдук эбитэ буоллар, сахаттан бастаны ССРС спордун маастара хайыһарга кини буолуохтаагар эриги кур-дун эрэнэбин... Адыс снл, лааһыта быһылар сага көлүөнэлэригэр суолу тэ-бит Гаврил Нохтускай килбизинээх кыайыла-рыттан үөрэн «Соргулаах-тык сүүрүөхтүн». «Сүүрэр суолга — Гаврил Нохтус-кай!» диир суруйууларбар чөлчөкн атлетикага ССРС спордун маастарыгар ки-нини ордуу тутас диир бэлэстээн турардаахпын. Онно саха быһыла Гаврил Нохтускай 1982 сыл-лаахха ССРС Кубогар 357 кини сүүрбүтүттэн 49-с кининэн бизэһкэ тахсы-бытын, бу сүүрүүтэ 10 аан дойду кылаастаах, 76 ССРС спордун маастарда-ра нэһытыбытын, билиги уолбут марафону 2 чаас 22 мүн. 28 сек. түмүктээ-битин ситиһилэ биһини-нэрибитим. Талбыт курдук этэххэ, бу сүүрүүтэ Га-рия нуорманы толоруон толору сөптөөбө. Ону баара, бал-тараа ыйга түөртэ стар-таабыта, уһун сүүрүүтэ оһыта суоһа тааһан эрэ бу кирибин ситиһиллэбэтэ диир билигин толору этэр кыахтаахпыт.

Артур Феофанов Чурап-чы быһылыра Петр Лу-кин, Василий Попов, Егор Феофанов, Николай Нику-тов, нин-биһ Афанасий, Михаил Илларионовтар, Михаил Владимиров, Ми-хаил Гуляев, Гаврил Нох-тускай «туһахтарын ха-таран» манник үрдүк си-тиһиллэнтэ. Көрөргүт кур-дук, кини убайдары бэйэ-ларин кэмнэригэр респу-блика сүүрэр суолларыгар үгүс көрөөччүнү үөрдэ.

үрдүккэ көтүтэ албан ааттара кыргыһыттар.

Артуру биэс сыллааһы-та Х юбилейнай спарта-киадаа көрбүтүм, бу ки-нини сураһын эрэ истэрин. РСФСР уонна Саха ССР спордун маастара Петр Посельская «манна би-һинэх авторитеттары аах-сыбат быһылаахпыт, аа-тын өйдөөн көбө — Артур Феофанов» дьэбитэ. Бүө-түрүм хайыһабыт, дыоно бары даһаны нэлэн «тыһыллан-хабыллан» ту-ралларын бэрэ билэр буоламмын, ити уолу көрө охсуохпун олус баарбы-тым. Испэр Гаврилы «ни-нин бэрэбэт нин» дии санаабыттааһым. Бу кү-рөхтэһинтэ Гаврил Нохту-скай 10000 метрге, Ми-хаил Гуляев 800 метрге кыһыл көмүс медаллары көппүттэрэ. Арай, 1500 м уонна 5000 м сүүрүүлэр-гэ бизэһкэ төрүт кэлэн барап, кыл-мүлчү быһыта түһөн, үрдүк уңуохтаах (куттаммыт санаабыр эби-тэ дуу), бэйэтигэр сөн тө-лөрү эттээх-снннээх ну-баһай уол биһтэн-биһр кыһыан истэ... Онно, кыр-дымы истээбөккэ эттэх-хэ, нин Дьонум туохтара эрэ табыллыбаппа биһтэр атахтара, травмалара ыл-дээн кыһаһтардаһара дин санаабытым, итин төрүт да улаханга уурбатаһым.

Ол эрээри Артур туһунап лар-сэмээр истэ күрөхтэ-һиннэригэр көтөһөр буолу-тум. Дьэ, ити эрээри кини сахаттан бастакы маастар буолуохтааһын туһунап төрүт даһаны сэрэбэт, билбэт да өтүл. Муус ус-тар 30 күнүгэр радионун «Артур Феофанов — спорт маастара!» диир сураһы соһуччу истэммин үөр дэхпиин.

Биһр дойдутаахпыт Ар-тур Феофанов Чурапчы буоругар үлэһин-үлэһин эриччлэн, дьулуһан, эл-бэх биһимэһин, сыратан-сылбатын биһрэн бу бо-чуоттаах ааты ылбыта өс-сө үөрүүдөх. Кини бу чабылхай ситиһинтэ үгүс ыччаты чөлчөкн атлетика диир спорт дьини көрү-нэр ытыран, үрдүн кир-биһлэргэ угуһарыгар би-гэһин эрэнэбин. Аны саха быһылыдарын аан дойду кылаастаах маастарын нуормата күүтэр.

Сага маастарыт биһр дойдутаахпыт Артур Фео-фанов ситиһинтэ — бу оро-йуон, республика быһы-лыдарын, спордун снэрээч-чилэр сырдык ыра санаа-ларын туолуута, нуруот бүтүүтүн үөрүүтэ, үрдүн өрөгөйө!

Д. ЭВЕРСТОВ,
Саха ССР спордун
маастара.

ЭВЭРДЭЛИИВИТ!

Күндү күн-күбөй ийэбитин, эбэбитин НОГО-ВИЦЫНА Акулина Семеновна 70 сааһын туолбутунан итинтиг, истинтин эвэрдэлиивит. Күндү ийэбитигэр барда махталы этэн туран, дьоллоох уһун олоһу, кырдаар дииһин билэ-тинэр баарабыт.

Оҕолорук, кийинтэриг, күтүөттэриг,
снэһинэриг.

х х х

Тапталлаах ийэбитин, эбэбитин СОЛОВЬЕ-ВА Анна Павловна 70 сааһын туолар үө-рүүдэх юбилейнаа ис сүрэхиниттэн эвэрдэ-лиивит. Күндү ийэбит, маһын доруобай буол, куруук снэһинэриг, оҕолорук, билигини кытта сүбэ-ама буолан, үөрэ-көтө өссө да үгүс сыл-ларга дьоллоохтук олор. Эн билиги туспу-тар кыһамыһыг, үтүө майгыг, амарах санааг иһин барда махталытын тиһэрдэбит.

Кыргыттарыг, күтүөттэриг, снэһинэриг.

х х х

Күндү адыһыбитин, аймахпытын үлэ вете-ранын СОЛОВЬЕВА Анна Павловна 70 сааһын туоларынан ис сүрэхтэн эвэрдэлиивит. Өссө даһаны доруобайдык сылдаһ оҕолорук, снэһинэргэр сүбэ-ама, күүс-көмө биһрэн уһун-нук олорорук баарабыт.

Биһргэ төрөөбүт балтын, бырааттарыг,
аймахтарыг Поповтар, Прокопьевтар, По-сельскаядар, Соловьевтар.

Тапталлаах ийэбит, эбэбит, балтым, эдыһы-бит, аймахпыг

МАКАРОВА — БОТУЧИНА Пелагея
Николаевна

уһун ыарахан ыарыһтан бу ый 3 күнүгэр өлбүтүн, диярдык нурутуйан туран, бары билэр дьонугар, дьуһалэригэр, табаарыстары-гар иһитинэрэбит.

Күндү биһргэ үөрэммит табаарыспытыгар Филиппова Раиса Андреевнага, кини көргө-нүгэр Филиппов Владимир Дмитриевичкэ тап-таллаах оҕолоро

ДИМА

соһумардык өлбүтүнэн диириг күтүрбаммы-тын тиһэрдэбит.

Биһргэ үөрэммит үлэһиннэхтэриг.

ҮӨРЭММИТ СЫЛЛАРЫМ

А х т ы м

«булан» ылан «Үөрэммит-хин баараһын дуо?» — диир быһыта. Мин үө-рэммит сүрдээһин баараар эрээри кыбыстан: «Суох», — дииһиппин кутлааһым эрэ истэн хаалла. Иинэ тыһан ити снл үөрэххэ ылыллыбаппа хааллым. Онно 1933 — 1934 сс. үөрэх дьылыгар уон саастаахпар оркуолага дьэ киирдим.

Оркуолаттан олорор алааһым Вөрө 6 км тэ-һинчч. Наар сатыы сыл-дыабын. Оркуолага көтөр «маамы» таһаһым — кыах тыһа этэрбэс, ийэм иһин-тинэн тикпэт ыстааһы.

Билигин А. В. Казе-кина I, Г. С. Борисов уо. д. а. үөрөһүттэрэ. Күһүтэ

4-5 уруокка үөрөнөбит да дьэбит дииһи түһэ тура-быт. Эбни үөрэх, куру-һуон, күрөхтэһин, быраа-һынныктарга бэлэмниин эһин диир суоһа. Ол он-нутаар сотору-сотору кы-лаастарынан эркин ха-һыаттарын таһаарарбыт.

1931 сыллаахха 178 ха-һаһыастыбылаах, 685 ил-һиллэх эбит. Үөрөнөһүн биллэтин биллэтиг курдук снэһини-рини туруоран снэһалла-быт этилэр. «Очень пло-хо», «Плохо», «Посредст-венно», «Хорошо», «Очень хорошо» диир снэһаллыла-ра. Кылаастарга уонна көрүдүөргэ көрдөрүү дуоскатыгар чөлөһөх, си-һиннээ, орус, ат, само-лет ойуулар бааллар. Нодуһа ый, чөлүлөр тү-мүктэринэн ол ойуулар аһыларыгар үөрэх билли-тинэн көрөн оҕолору ис-пнннэһтэһин сүрүһаллара. Ситиспэтэх оҕолор латта-ра чөлөһөх уонна си-һиннээ ойуулары аһы-нан суруһаллара. Ити хараһаһыдары минимиттер кыбыстар да этибит. Ого-лор күтүү-өлөк кыһалла-ра. Ол иһин үөрэххэ тар-дыһымы да түбэлтэлэрэ бааллар.

Дьэ, ити курдук үө-рэн Арыйлаах оркуолатын 1936 сыллаахха бүтөрбү-түм. Билигин, мундуһан олорон, үөрэммит, ийы-һара буолуу оркуолаһын, учууталларын күндүтүн саныыбын.

А. КАРСАНАЕВ.

Учредитель газеты «Сага олох» — районный Совет народных депутатов, соучредитель — райком КП РСФСР. Газета издается на якутском языке, выходит во вторник, четверг и субботу.

Индикт газеты 51967. Объяв — 1 усл. печ. лист. Тираж — 4130.

Чурапчыскай районнай типография Госкомиздата Якутской-Саха ССР, с. Чурапчы, ул. Маркс Маркса, 26 сн.

Редактор П. Н. ПОПОВ.

НАШ АДРЕС: 678700, с. Чурапчы, ул. Маркс Маркса, 26 сн. ТЕЛЕФОНЫ: редактор — 21-332, отделы — 21-265, общия — 21-305.

ЗАКАЗ № 68.